

26. II 1972 – 8. X 2019

Liisi Ojamaa 50

Eesti luuletaja, tõlkija, kirjanduskriitik ja toimetaja

Foto: Heidy Hanson, 2000

Kõiki aegasid korruga
räägib mäletav maa.

Liisi Ojamaa

Liisi Ojamaa õpilasena kirjandit kirjutamas 1983.

Õppis aastatel 1979–1989 Tallinna 21. Keskkoolis ja lõpetas 1991. aastal Tallinna 1. Õhtukeskkooli. Aastatel 1991–1993 õppis Tartu Ülikoolis inglise keelt ning 1993–1994 Tallinna Kunstiülikoolis (praegune Eesti Kunstiakadeemia) kunstiajalugu. Aastatel 1989–1991 töötas ta Eesti Rahvusraamatukogus. Eri aegadel on töötanud ajakirjaniku, tõlkija ja toimetajana. Esimesed teadaolevad luuletused on aastast 1987. On teinud üle 60 tõlke inglise keelest, põhiliselt ulme- ja lasteraamatud.

Luulekogud:

Lõputu juuli 1990

(ilmus noorte autorite luulekassetis)

Myyrid & wärawad 1993

Lootus 2000

Ärasaatmata kirjad 2002

Jõgi asfaldi all 2008

(lisana päevikulaadne proosatekst eraldi vihikuna)

Ajalaulud 2011

(lisana päevikulaadne proosatekst eraldi vihikuna)

Kahel lahtisel käel 2020

Liisi Ojamaa

Ja see, et aastad kipuvad risti minema – aeg ei ole minu jaoks lineaarne. Pigem üksainus hetk, mis ulatub kõigis suundades lõpmatusse ja aeg-ajalt kordub.

Ma tunnetan meie maailma kui kõige reaalsemat reaalsust. Inimene, muide, on selles süsteemis üsna pisike satikas. Ma ei tea, kas see on ainuke maailm. Aga temasse tuleks mu meelest suhtuda, nagu ta oleks. Nagu oleks iga päikesetõus ainukordne, iga kohatud inimene ainulaadne, iga astunud samm ainuvõimalik. Pole vaja otsida mingit «tõelisust», pidev arutlemine, mis on ainult näiv ja mis päris, on peaga vastu seina jooksimine. Selles, mis on meile kättesaadav, on nii palju poeesiat, et pole vaja igasugust müstikat.

Maailm ei ole kole, aga ma olen ka väga lühinägelik. Minu jaoks on maailm armas, uskumatult, kirjeldamatult, hingematvalt armas paik.

Ma kirjutan endale. Ja mõnikord selleks, et kellelegi midagi selgeks teha, aga siis on see väga konkreetne keegi. Kui mõni lugeja leiab mu luulest midagi, mida ma enda teada sinna sugugi pannud pole, teeb see ju maailma ainult rikkamaks.

Ma ei taha kellelegi ette kirjutada, kuidas ta peaks minu luulesse suhtuma. Tore, kui meeldib. Kõnni edasi, kui ei huvita. Kui me kõik oleks alati ühel arvamusel, sureks inimkond igavusse. Ma ise vist võtan seda suhteliselt tõsiselt. Vist. Suhteliselt.

25. XII 2008 (intervjuust kultuuriajakirjanik Kairi Printsile)
kultuur.postimees.ee/43517/liisi-ojamaa-pole-vaja-otsida-mingit-toelust

Doris Kareva

Liisi Ojamaa (1972 – 2019) on üks neid luuletajaid, kelle elu ja looming on omavahel sügavalt läbi põimunud. Meeleoluvärjundite, tujude ja ainuomase tunnetuse sõnastamise tarve saatis teda varasest noorusest. Millisest alateadvuse allikast Liisi sõnad aga ka esile ei tulvanud, kirjapanekuks jagus tal täpsust ja tähelepanelikkust, üle lugedes ka kriitilist meelt.

Haritlasperest pärit ja suure lugemusega, valdas Liisi juba varakult keelt ja värsi-kultuuri sedavõrd vabalt, et omaenda hääle leidmiseks võttis ta juba noorena kasutusele eristuva kirjaviisi ja kirjutas vahel ka inglise keeles. Eristus Liisi muidugi niigi, loomupäraselt, ise rohkem küll ühendusi kui vastandusi rõhutades. /---/

Liisi kirjapandus leidub küllaga korduvaid kujundeid ja lausekatkendeid. Otsekui lõppematus ringmängus vahelduvad maailm, linn, tänav, majad, kivid, agulid ja sinililled, naeratus, vihm ja päike... Ometi mõjub selline igavene taastulemine üldiselt värskelt, just nagu iga-aastane kevad on uus ja juuli tundub lõputu. Meeleolud muidugi vahelduvad, valgus muutub, trotsi, tuska ja valu jagub igasse ellu; tähelepanuväärselt sageli lööb aga eriti Liisi varases luules kõlama lustlik elujulgu, kevadsuve joobnustav valguseroõm. Just helge, usaldava lillelapsena, Väikese Hipi või paljasjalgse kuningannana noore Liisi kuju eesti kirjanduslukku läinud ongi. /---/

Samas avaldub tema küpsemas luules otsesõnu või aimamisi palju hämaramaid, põnevamaid sügavusi. /---/

Liisi teekonna katkemine puudutas valusalt. Tagantjärele on meil siiski olemas jälje-read, mida mööda tema käidud rajad veel kord läbi rännata, avastada või taas-avastada kõike imelist läbi tema silmade ja ehk rääkida sellestki, millest tema ei jõudnud.

Doris Kareva. Sammuke väljaspool aega. – Liisi Ojamaa. Kahel lahtisel käel. Tallinn, 2020, lk 5.

Olnud aegade võim ei lase meid kunagi päriselt wabax.

Liisi Ojamaa

Ma olen hetkex pyydunud taewa piire
& tundnud sooje kiwe palja talla all
Ma olen elanud nii kirglikult & kiirelt
kui võimalik waid yhel suvel heledal
Mu pihus mõni hetk on hellax laulux saand
mis wälja wõetud argipäewa põrgust
Ma jäängi uskuma mu jalgade all maad
& yle kõige taewa puhast kõrgust

Maa, mida ma teadsime
oli rikas; oli pilgeni täis
yhe kaotatud päikese kulda
Walusax wõrdlusex
meie aeg oli täis tuimust; & tõesti
me suud täis olid mulda
& ometi wärawad
pea kohal põimusid, wikerkaarena
laotudes loojangutaeawal
Seal ylewal särawas
kõrguses nägime endid; seisime kroonitud päi
waid sammuke väljaspool aega

MÄLETAMISAJA LAUL

Kui ainult keegi kunagi kaswõi kogemata ehitax
need katedraalid, mille seintesse sobiwad me sõnad; mille wõlwides
laulab
koos me kummagi kewade tuul. Seal me saame
kõik käsikäes minna wastu
sellele, mida ehk mõtles
aegade alguses Tema, kes ytles meid wälja.